

Slovenski dom

Štev. 277

V Ljubljani, sreda 6. decembra 1939

Leto IV

Žalostna 21. letnica finske svobode

Velika rdeča ofenziva v Kareliji

Finska vojska že naprej odbija vse boljševiške napade - Do zdaj je bilo uničenih 65 sovjetskih tankov, 15.000 vojakov pa zajetih - Finsko letalstvo je uničilo 65 rdečih aparatov

London, 6. decembra, o. Po poročilih iz Helsinkija so sovjetske čete danes začele z veliko ofenzivo na Karelijski morski ožini.

Rim, 6. decembra, o. Dopisnik »Popola di Roma« iz Helsinkija poroča, da so Sovjeti že pričeli z veliko ofenzivo v karelijskem ozemlju in okoli jezera Ladoga. Finska letala so včeraj preletela rusko luko Murmansk in napadla sovjetsko oporišče. Računajo, da so pri tem uničili nad 60 sovjetskih letal, tako poroča italijanski dopisnik.

Finske čete vsak sovjetski napad v tej ofenzivi vrnejo z napadom. Polet finskih letal nad Murmansk, ki je kakih 100 km od finske meje, je sovjetsko poveljstvo presenetilo in rodilo za Fince popoln uspeh.

London, 6. dec. o. Danes praznuje vsa Finska 21-letnico svoje neodvisnosti. Ves svet sočustvuje z njo in občuduje Fince, kako se hrabro bore za svojo domovino.

Vrhovno poveljstvo je snoči izdalo tole poročilo: »V ponedeljek in torek so sovjetske čete izvedle več napadov. Ob severnem koncu Ladoga jezera pri Sudjarvi so Rusi napadli z motoriziranimi oddelki. Ker takšni oddelki ne morejo prodirati drugod kakor po cestah, se je napad omejil na nekaj večjih cest v tej pokrajini. Pehota, prodirajoča za motoriziranimi oddelki, je doživela velike izgube. Finska letala so izvedla ogledne polete nad ozemljem, ki je v sovražnih rokah, in bombardirala sovražne oddelke. Ruska voja mornarica je zavzela pet otokov v vzhodnem delu Finskega zaliva, zdaj pa napada še en otok.

V Karelijski morski ožini smo v tridnevni boji zajeli 65 ruskih tankov. Samo v enem boju je padlo 2000 sovjetskih vojakov. Hudi boji so v vasi Salmi, kjer smo ujeli mnogo sovražnikov. V boju, ki se ga je udeležilo 10 sovjetskih tankov, smo jih 8 uničili. Med ujetimi Rusi so takšni, ki so bili pod orožjem samo 3 mesece in imajo za seboj samo en mesec vojaške šole. Danes smo zbili 2 sovjetski letali. Ugotovili smo, da rabijo sovjetski vojniki nabojne dum-dum.

V dosedanjih bojih so Finci zajeli okrog 15.000 sovjetskih vojakov, ki so največini sami prišli v ujetništvo, čisto izmučeni in setradani. Po poročilih, ki jih je dobilo finsko poveljstvo s severa in od drugod pošilja vodstvo boljševiške vojske nova ojačenja na sever, kjer bodo boljševiki poskusili z velikim napadom na pristanišče Petsamo, katero Finci z vso naglico utrjujejo in na rudniški predel okoli Samijarvi. Prav tako prihajajo tudi poročila o ojačenjih, ki so jih rdeče čete dobile v Karelijski ožini. Ko bo nastopilo lepše vreme, pričakujejo na vseh boljševiških hudega sovjetskega napada, najbrž s strupenimi plini. Prevezo za to tvorijo njihova poročila, da so take pline uporabljali Finci, kar pa je popolnoma izmišljeno. Kot pripravo na ofenzivo se zdi, da bodo boljševiki izvedli obsežen letalski napad na Helsinkij in na katera večja finska obalna mesta.

Finska vojska in vse ljudstvo se naglo pripravljata na sovjetsko ofenzivo. Ves narod je trdno odločen, da ne bo odnehal.

Moskva, 6. dec. o. Snoči je uradno poročilo leningradskega poveljstva zanikuje finske trditve, da bi bili Finci zajeli 65 rdečih tankov in 16 letal. Poročilo pravi, da niso Sovjeti od 30. preteklega meseca izgubili v bojih niti enega tanka in da so izgubili samo 2 letali, 2 sta pa izgubili smer in sta pristali na finskem ozemlju. Sovjetsko poročilo trdi, da so Finci izgubili 11 letal. Poročilo, ki ga je izdalo poveljstvo baltijskega brodarstva, zavrača glasove, da bi križarka Kirov doživela pri napadu na Hango kakšne poškodbe in da bi se bila katera torpedovka potopila.

Dalje pravi sovjetsko poročilo, da so v Kareliji rdeče čete napredovale toliko, da se bližajo Mannerheimovi utrjeni črti, ki je oddaljena od sovjetske meje okrog 30 km. S tem je prekloneno neko prejšnje sovjetsko uradno poročilo, ki je trdilo, da so se rdeči že pred tremi dnevi bojevali na tej črti.

Sovjetske čete so pri svojem prodiranju po karelijski ožini naletale na velike ovire, nastavljene proti tankom. Povsed rdeča vojska zadeva na velike ovire. Finci uporabljajo dve vrsti ovir proti prod-

ranju sovjetskih tankov. Prva so kameniti zidovi s strojniškimi gnezdi, druge ovire pa predstavljajo velike pokrite jame. Finci razpolagajo z ogromnimi minskimi polji, barikadami in s posebnimi postojankami proti topništvu.

V dosedanjih operacijah so Finci pokazali, da so zelo spretni pri postavljanju zased in vseh možnih zaprek. Razen spretno postavljenih min in jam so

Finci že nekajkrat izmamili svoje nasprotnike v motovirje. Finski oddelki v karelijski morski ožini so zelo maloštevilni, a tudi rdeča vojska ne more v tem delu fronte zaradi terenskih razmer operirati z večjimi enotami. Lahko se reče, da so Finci dobili zaveznico — zimo. Neutralski opazovalci mislijo, da v Moskvi niso računali s tolikšnim odporom, posebno pa ne z daljšo vojno.

Severne države se pripravljajo na boj s Sovjeti

Delna mobilizacija na Švedskem, nenaden sestanek zunanjih ministrov Švedske, Norveške, Finske in Danske

Stockholm, 6. dec. o. Švedska vlada je na včerajšnji seji sprejela sklep o takojšnji izvedbi delne mobilizacije. Številčno stanje njene vojske se bo s to mobilizacijo zvišalo na 150.000 mož. Večina vojske bo takoj poslana na švedsko-finsko mejo. Švedsko mobilizacijo je treba pripisati dejstvu, da pošiljajo Sovjeti velika ojačenja na sever k Petsamu, od koder mislijo boljševiki udariti čez finsko ozemlje na severno obalo Botniškega zaliva. Če bi se to posrečilo, bi bila sovjetska vojska na mah na švedski meji.

Švedska vlada je izdala izredne varnostne ukrepe glede plobov ob tem delu obale. Ugasnjeni so vsi svetilniki, pred vsa večja pristanišča pa so začeli polagati mine. Zdi se, da bo nekaj švedskih bojnih ladij odplovalo k Aalantskemu otočju, ki brani vstop v ta del morja.

Nesramen odgovor boljševiške vlade Zvezi narodov:

Sovjetska Rusija se ne vojskuje proti Fincem!

Zeneva, 6. dec. o. Med tem, ko sovjetska letala zažigajo finska mesta in ko se Sovjeti pripravljajo, da napadejo mirno finsko prebivalstvo s strupenimi plini, ko divja krivična vojna na vseh finskih mejah, je sovjetski zunanji minister Molotov poslal Zvezi narodov nesramen odgovor na vabilo, naj se sovjetska Rusija udeleži zasedanja, sklicanega na zahtevo napadene Finske. Odgovor boljševiške vlade, »varuhinje malih narodov« pravi: »V imenu vlade Sovjetske Rusije vam sporočam, da je sklicanje sveta ZN in skupščine DN na dan 11. decembra na željo Rudolfa Holstija (finskega zastopnika pri ZN) neupravičeno. Sovjetska Rusija ni v vojnem stanju s Finsko in ne grozi finskemu narodu z vojno. Zato je sklicevanje na čl. 11-1 ZN neutemeljeno. Sovjetska Rusija je v miroljubnem razmerju z demokratično finsko republiko. S to vlado je Sovjetska Rusija sklenila

pakt o vzajemni pomoči. S sklenjeno pogodbo so urejena vsa vprašanja, ki so o njih brez uspeha tekla pogajanja z bivšo finsko vlado. Vlada demokratične finske republike je prosila 1. decembra Sovjetsko Rusijo, da ji ponudi vojaško pomoč za likvidacijo vojnega stanja na Finskem zaradi stališča bivše finske vlade. V takšnih okoliščinah je sklicanje sveta ZN in skupščine ZN neupravičeno, posebno zato, ker osebnosti, v katerih imenu se je Holsti obrnil od ZN ne predstavljajo več finskega naroda. Če se pa kljub temu skliče svet in skupščina ZN se Sovjetska Rusija ne bo mogla udeležiti seje.

Ves omikani svet se zgraža nad boljševiško brezobzirnostjo. To je tista Rusija, ki je hotela po Zvezi narodov začeti vojno proti Italiji zaradi Abesincev, hotela vojno zaradi Kitajcev, zaradi španskih komunistov itd.

Helsinki v pričakovanju sovjetskih bombnikov

Poročila o grozodejstvih rdeče vojske nad civilnim prebivalstvom

Helsinki, 6. decembra, o. Finska vlada, ki je še vedno v prestolnici, je sporočila vsem severnim državam, da so njene pomorske sile položile mine okoli Aalantskih otokov, ki predstavljajo naravno varstvo za finsko zahodno in švedsko vzhodno obalo.

Včeraj so bile v prestolnici odprte vse banke in je potekalo normalno življenje. V prestolnici je še vedno nad 15.000 prebivalcev.

Točno je ugotovljeno, koliko ljudi je ubitih ali ranjenih na Finskem zaradi sovjetskih letalskih napadov. Četrkovo bombardiranje je terjalo življenje 55 ljudi, petkovo 12, in nedeljsko 7. V teh treh dneh so bombe ranile vsega skupaj 248 ljudi. V istem času so bombniki popolnoma uničili 11 hiš, delno pa 233. Letala so s strojnimi ubila 38 ljudi in ranila 240. Pri vseh teh letalskih napadih ni bilo niti enega napada na kakršnokoli vojaško stavbo, ampak so vsi napadi veljali civilnemu prebivalstvu. Poročila iz Kiruna javljajo, da se vrše krvavi boj v Petsamu. Sovjetske čete so dobile ojačenje, toda Finci drže

svoje postojanke, čeprav je sovražnik številčno mnogo močnejši.

Ker je včeraj snežni metej prenehal in se je zjasnilo, so pričakovali novih sovjetskih letalskih napadov. Britanski odpravnik poslov je zato priporočil britanskim državljanom, da takoj zapuste Helsinki.

Prebivalstvo Helsinkija že tri noči ni spalo in živi v negotovosti in pričakovanju. Davi, čim se je začelo daniti, so se zaskrbljeni pogledi teh ljudi upirali proti nebu. Vsakdo je hotel videti, ali se še dalje jasni in ali je treba računati z novim letalskim napadom. Snoči se je izselilo veliko število ljudi iz prestolnice. Zvedelo se je, da so sovjetske čete v finskih obmejnih krajih, ki so jih dozdaj zavzele, neusmiljeno s trojnimi ubijajo kmete in ne delajo izjeme niti pri ženskah in otrocih. Dogodilo se je celo, da so finsko, za boj nesposobno prebivalstvo, gnali pred svojimi napadalnimi vrstami, da bi jim na ta način Finci služili za zavetišče pred finskim ognjem.

Amerika vrača Fincem obroke plačanih dolgov

Washington, 6. decembra AA. Reuter: Roosevelt je zahteval od finančnega ministra Morgenthauja, naj se podaljša rok za vračilo finskih dolgov, ki bi zapadli 15. t. m. Na včerajšnjem sestanku je časnikarji je Roosevelt izjavil, da bo zahteval od kongresa, naj ta obrok vrne Finski, namesto, da se izroči ameriški blagajni. Roosevelt je dalje izjavil da bi se moglo zgoditi, da se Finci vrne tudi del njenih prejšnjih vračil. Naposled je Roosevelt izjavil, da mu ni včeraj nihče poročal o izvajanju nevtralnostnega zakona nasproti Finski in Sovjetski Rusiji ali o možnem poslabšanju razmerja do Sovejske Rusije.

Trgovska pogajanja med Jugoslavijo ter Francijo, Anglijo in Madžarsko

Belgrad, 6. decembra, m. V Belgradu se še vedno nadaljujejo pogajanja med jugoslovanskim in francoskim trgovskim zastopstvom. Zagotavljajo, da bodo pogajanja do konca tega tedna uspešno končana.

Istočasno se v Belgradu tudi angleški trgovinski zastopnik Nicholson ter se tudi on pogaja z našimi pristojnimi ustanovami za izboljšanje trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Anglijo. Dobro po-

Vesti 6. decembra

Ko se bo povečalo število nemških podmornic, se bodo povečale tudi angleške izgube, katerih uspehi so dan za dan pomembnejši, piše berlinski dnevnik »Deutsche allgemaine Zeitung«. Angleško pomorsko poveljstvo sporoča, da je bilo do zdaj uničenih 36 nemških podmornic, za kar imajo Angleži v rokah nedvoumne dokaze. O več podmornicah pa sodijo po raznih znamenjih, da so se tudi potopile.

Sovjetska vlada je sporočila švedski vladi, da ne priznava zakonite finske vlade, zaradi česar Švedska ne more zastopati te vlade v Moskvi. Angleški kralj Jurij VI. je včeraj ves dan obiskoval angleške oddelke na francoskem bojišču. Da ne bi njegov obisk privabil kakih letalskih napadov, so izdali poročilo, kakor da je kralj že predvčerajšnjim odpotoval iz Francije.

Več južnoameriških držav je poslalo Združenim državam ponudbo za skupno obsodbo boljševiškega napada na Finsko.

Sovjetska vlada je nenadno odpoklicala iz Berlina tri člane svojega poslanstva. Domnevajo, da bodo ti uradniki ustreljeni, ker se razno držali navodil.

Italijanska vlada je izdala odredbo, po kateri bo dovoljeno nesti v Italijo ali iz Italije 250 lir v italijanskem papirnatem denarju.

Pri včerajšnji razpravi v madžarski poslanski zbornici je prišlo do velikih manifestacij za Fince, s katerimi se Madžari čutijo sorodne po krvi.

Posebno nemško sodišče v Poznanju je obsodilo na smrt več Poljakov, ker so sodelovali pri napadu na Nemce.

Izdelava vseh vrst orožja in streliva se je v Angliji zadnje mesece podvojila, pravi vladno uradno poročilo.

V Rim je dopotoval voditelj nemške delovne fronte dr. Ley, ki bo imel važna politična posvetovanja.

Nemški politični krogi trdijo, da se bo Anglija morala boriti z vedno večjimi gospodarskimi težavami, ker ji manjka deviz za nakup blaga. Zdi se pa, da vprašanje deviz za Angleže ni tako važno, kakor trdijo Nemci, saj ima Anglija dovolj zlata.

Angleška vlada bo rekvirirala večje število trgovskih ladij za prevoz hrane in drugega blaga iz Amerike.

Voditelj narodno socialističnih Nemcev v Ameriki Fritz Kuhn je bil zaradi poverb v lastni organizaciji obsojen na dve in pol leti ječe. Ameriški Rdeči križ je nabral 6000 funtsterlingov za Finsko, katere so danes odposlali.

Kancelar Hitler je podpisal ukaz, po katerem je poljsko pristanišče Gdiniya razglašeno za nemško vojno luko, ki se bo imehovala Gotenhafen.

Ameriške letalske tovarne preskušajo nov motor na vodno blajenje. Omogočil bo hitrost nad 600 km na uro, letala se bodo z njim dvignila lahko skoraj navpično brez dosedanjega daljšega zaleta. Nov izum bo velikega pomena zlasti za vojno letalstvo.

Hude demonstracije proti boljševiški Rusiji so bile včeraj prirejene po vseh večjih italijanskih mestih. Demonstrantje so nosili italijanske in finske zastave ter poslali k finski konzulom odposlanstva, da izrazijo finskemu narodu simpatije italijanske mladine. Oblasti demonstracij proti Rusiji niso preprečevale.

Silovit požar je izbruhnil včeraj v skladišču ene največjih romunskih petrolejskih družb. Do zdaj ogenj še ni pogasjen. Domnevajo, da je bil ogenj podtaknjen od vohunov katere izmed vojskujocih se držav.

Ameriška javnost in politični krogi z vso silo pritiskajo na vlado, naj zaradi napada na Finsko odpove diplomatske in trgovske zveze z boljševiki.

Vse angleške in francoske bojne ladje so dobile prednostni povelji po radiu povelje, naj začno ustavljati vse nevtralne ladje, če morda ne vozijo nemškega blaga.

Ameriška vlada bo še ta teden sklepala o tem, ali naj se pritoži v Angliji in Franciji zaradi postritve blokade nad nemškim blagom.

Italija in sovjetski napad na Finsko

Rim, 6. decembra, m. Na dobro obveščenih mestih zatrjujejo, da je Italija pred kakim mesecem poslala na Finsko nemotirane letalske dele. Italijanski uradni krogi teh vesti seveda ne potrjujejo, izjavljajo pa, da se bo veliki fašistični svet, ki se bo sestal 7. decembra, bavil tudi z rusko-finsko vojno.

Seja vlade za pripravo političnih zakonov

Belgrad, 6. decembra, m. Davi se je vrnil iz Zagreba v Belgrad podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, ki se bo popoldne udeležil seje ministrskega sveta, za katero vlada v vseh naših političnih krogih veliko zanimanje. Na današnji vladni seji bo vlada začela z razpravo o političnih zakonih ter bo pravosodni minister podal poročilo o načrtih za te zakone, predvsem pa za volilni zakon.

Belgrad, 6. decembra, m. V dvorani Bojevniskega doma je bila snoči spominaka slavnostna akademija na čast pred kratkim umrlemu generalu Guepratteu. Kakor znano, je bila ta akademija napovedana za nekaj dni prej na tukajšnji univerzi. Zaradi neredov, pri katerih so levičarji demonstrirali proti Franciji, je pa morala biti preložena na snoči.

učeni krogi izjavljajo, da ni izključeno, da bo Anglija dala Jugoslaviji na razpolago večje kredite za naše nabave v Angliji in v njenih kolonijah. Sem spada med drugim nabava bombaža, kavčuka, volne in podobnih stvari, ki jih naša tekstilna industrija nujno potrebuje.

Za prihodnjo nedeljo pa je napovedan prihod madžarskega trgovskega zastopstva v Belgrad.

Angleški notranji minister govori:

Anglija mora dobiti vojno in mir

London, 6. dec. m. Med včerajšnjo razpravo v angleški poslanski zbornici je spregovoril tudi notranji minister Samuel Hoare, ki je dejal:

»Mi ne moremo dobiti miru, preden ne dobimo vojne, ali še boljše, naši cilji so ne samo, da dobimo mir ali vojno, temveč oboje.« »Velika razlika je med sedanjem in zadnjim svetovno vojno. V tej vojni je poldrugi milijon ljudi pod orožjem ter se bo to število počasi še povečalo tako, da bo to število skupno s pomožnimi organizacijami, ki so potrebne v vojni, v prihodnjih dneh doseglo že 1.750.000. To ogromno nabiranje poteka v največjem redu in po določenem načrtu. Čisto natančno vemo za vsakega posameznega našega vojaka, v kateri oddelki ga je treba poslati, ker delamo po načrtu, da usposobljene delavce uporabljamo v vojski za tista dela, ki jih najboljše obvladujejo. Imamo izvedeno organizacijo za ogromno nabavo surovin, ki so potrebne, če bi nastala inflacija ali če bi cene poskočile. Da se tej nevarnosti izognemo, se je v prav kratkem času nekaj tednov, odkar divja sedanja vojna, ustanovila skupna gospodarska fronta med Veliko Britanijo in Francijo. Trenutno se bavimo z načrtom, po katerem se bo naša proizvodnja v zrakoplovstvu podvojila. Ladjedelstvo smo znatno razširili. Prepričan sem, da bo v prvih mesecih prihodnjega leta delo v tej

smeri silno napredovalo. Prav tako upam, da bomo prihodnje leto doživeli, da delavci ne bodo več iskali dela, temveč da bo delo iskalo delavce.«

Minister Hoare se je nato bavil s finančnim položajem ter je ponovil izjavo o splošnem razpoloženju vseh stanov, ki so pripravljeni prenesti žrtve za srečen izid vojne. O bodočih načrtih pa je dejal:

»Trudimo se, da bodo naši načrti tako izdelani, da bodo imeli za temelj pravico in skušnje. Ne verjamem, da bi mogli vso svojo pozornost posvetiti vprašanju miru v tem času, ko smo usmerili skoro vso pozornost na vojna vprašanja in so državniiki ves čas zaposleni samo s temi vprašanji. Ko se bodo končale sovražnosti, se bomo trudili, da popravimo vse tisto, kar je vojna uničila. Nikogar ni, ki bi trdil, da narodi po vojni ne bodo popolnoma osiromašili. Ne bo tako lahko živeli po vojni. In če mi sami ne bomo na to mislili, bomo vojno izgubili, pa čeprav bi jo dobili na morjih. v zraku in na kopnem. Svoboda, ki jo danes uživamo in za katero se borimo, bi bila znova v nevarnosti zaradi nedvoumnega siromaštva in negotovosti v državi in zaradi upanja na novo vojno izven naše države, ki bi se začela med drugimi narodi, kateri se tudi žele svojega kosčka kruha.«

Danes ob 21. uri slavnostna premiera velefilma

JUAREZ

Paul Muni

Bette Davis

Vsled izredno drage nabave filma — zvišane cene. — Nabavite vstopnice v predprodaji

Do sedaj največji svetovni film. uspeh

Tragedija cesarja Maksimilijana in njegove žene Šarlote. — Spopad dveh svetov in dveh nazarj o življenju in ljudeh. Režija: WILLIAM DIETERLE, tvorec filmov „PAUSTER“ in „ZOLA“ — Godba: E. W. KORNGOLD

KINO MATICA

Telefon 21-24

Telefon 21-24

Včerajšnja anketa delavcev in delojemalcev

Ljubljana, 6. dec.

Včeraj dopoldne je bila v knjižnični dvorani na banski upravi anketa, ki jo je na pobudo Delavske zbornice sklical ban dr. Marko Natlačen. Delodajalske in delojemalske organizacije so razglabljale o vprašanju, kako bi se dale prilagoditi delavske meze in nameščenke plače nastali druginji in kako bi se izboljšalo težko stanje, v katerem dandanes živi delavstvo.

Anketi je predsedoval načelnik socialnega odseka na banski upravi, g. Kosi, DZ je zastopal referent Jurij Stanko, za delodajalske organizacije so se ankete udeležili za zbornico za TOI podpredsednik Ogrin, zbornični svetniki Vidmar, dr. Paulin, Kavčič in tajnik dr. Pless, za Zvezo industrijev inž. Zupanc, Launich, inž. Remec, Zdenko Knez, inž. Dračar in generalni tajnik dr. Golja. V imenu delojemalskih organizacij pa so bili prisotni: za Narodno strokovno zvezo Ambrožič, za Strokovno komisijo Jakomin, za Jugosl. strokovno zvezo P. Rozman, za Savez gostiteljskih nameščenec Renko, za Zvezo zasebnih in trgovskih nameščenec inž. Košir, za Zvezo društev privatnih nameščenec dr. Köstl, za Zvezo priv. namešč. Vrančič, za Savez grafičnih radnikov Kosem in za Zvezo strojnikov Škrlič.

Referent DZ g. Jurij Stanko je orisal razvoj dogodkov in razmer, ki so privedli do sedanjega težkega stanja, nato pa je predlagal v imenu DZ:

1. Cene najvažnejših živilom naj se maksimirajo in uradno določijo; z intervencijsko politiko pa je treba poskrbeti, da bodo ta živila po maksimirani ceni v zadostnih količinah na razpolago.

2. Ravnateljstvo za prehrano in Priv. izvozna družba naj nastopata na tržiščih kot kupce le, v kolikor to dopuščajo tržne razmere. Kadar spekulacija cene nedopustno dviga, naj nastopa kot prodajalec.

3. Ne samo v mestih ter krajih, kjer je sedež okr. glavarstva, ampak tudi pri vseh občinah z razvito industrijo ali obrtjo, naj se ustanove odbori za pobijanje druginje, v katere naj bo imenovan tudi predstavnik konsumentov na predlog DZ.

4. Pri kr. banski upravi naj se ustanovi Banski odbor za pobijanje druginje, ki naj bo posvetovalen organ banske uprave za enotno delo na tem polju. V ta odbor naj prideta tudi dva zastopnika delavcev in nameščenec. Odbor naj takoj sestavi vse potrebno za ugotavljanje druginjskih sprememb in se naj potem po indeksu plače avtomatično spreminja.

Glede na to, da je indeks cen živil narasel za 14,6% do 17,5%, naj sklene anketa, da naj delodajalske organizacije pozovejo vse svoje delavce in nameščenke za čas izrednih druginjskih razmer uvedejo posebne druginjske doklade, in sicer:

1. Za mesec december v višini 20% bruto izplačilnih zneskov za zaslužke do 1000 din, 15% zaslužke do 2000 din in 10% za zaslužke nad 2000 din. V to doklado se vštejejo vsi tekom novembra odobreni poviški plač na račun druginje.

2. Ako bi se druginje tekom decembra odosno tekom naslednjih mesecev po indeksu spremenila navzgor ali navzdol za 2 ali več odstotkov, se temu odgovarjajoče v prihodnjem mesecu zviša ali zniža druginjska doklada, vendar plače z doklado vred v nobenem primeru ne smejo pasti pod nivo plač z dne 1. novembra 1939.

Prav tako pa naproša anketa g. bana dr. Natlačen:

1. da se zvišajo sedaj v dravski banovini minimalne meze za 20%, t. j. povprečno za 0,50 din na uro;

2. da se naj posluži odredb iste uredbe in predpise minimalne meze za: a) zasebne nameščenke in trg pomočnike; b) one skupine kvalificiranega delavstva, za katere bi to za-

htevale zainteresirane delojemalske, odnosno delodajalske organizacije;

3. da predloži g. ministru soc. politike z ozirom na znatno spremembo gospodarskih razmer predpis nove osnovne meze, in sicer za 3 din na uro.

Anketa naproša kr. vlado naj upošteva tudi izredno težki položaj aktivnih in upokojenih državnih, banovinskih in javnih nameščenec, kakor tudi delavcev drž. podjetij, ki jih je druginja prav občutno prizadela, in odobri odgovarjajoče zvišanje njihovih prejemkov in pokojnin.

Zaradi ponarejanja oporoke obsojena

Maribor, 5. decembra.

Danes se je vršila pred mariborskim okrožnim sodiščem — kot smo v »Slovenskem domu« že poročali — zanimiva razprava zaradi ponarejene oporoke. Zagovarjala se je 26 letna posestnica Neža Kozel od Sv. Miklavža na Dravskem polju, da je ponaredila oporoke svoje prijateljice, pokojne posestnice Jerice Sagadin v Bohovi pri Hočah. Omenjena je umrla lansko leto 8. junija ter zapustila 17.613 din denarja. Kot glavni dedič je nastopil oče pokojnice, naenkrat pa se je pojavila Neža Kozel z oporoko, ki je bila napisana v rokopisu Jerice Sagadin in v kateri zapuščala pokojnica svoji prijateljici 13.000 din. Oče oporoke ni priznal, sledila je tožba pri sodišču, ki pa je odredilo, da pregledajo oporoke strokovnjaki-grafologi. Ti pa so ugotovili, da je pokojnica napisala samo znesek 3000 din svoji prijateljici Neži Kozel, ta pa je potem pred to številko še postavila enojko ter tako napravila iz 3000 13.000 din. Neža Kozel je to odločno zanikala, obsojena pa je bila kljub temu na tri mesece in 15 dni strogega zapora, na 600 din denarne kazni ali nadaljnjih deset dni zapora ter na izgubo častnih pravic za dve leti.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Divji lovec brez desne roke obstrelil štiri ljudi

Maribor, 5. decembra.

V Spodnji Dobravi pri Teznu se je odigral razburljiv dogodek, ki je spraviel tri ljudi v bolnišnico, je pa svojevrsten posebno zaradi tega, ker ga je povzročil lovski tat, ki je invalid brez desne roke. Dogodek se je odigral na Miklavževih zaabvi pred gostilno Sever. V tej gostilni je bilo zbranih popoldne okrog 17. ure več ljudi, ko se je pojavil med njimi 26 letni invalid brez desne roke Josip Brglez s Tezno. Brglez je kljub svoji pohabi hud lovski tat ter ume samo z levoico meriti s puško in zelo dobro streljati. Tudi sedaj je bil bržkone namenjen na divji lov. Imel je pod plaščem skrito lovsko dvocevo. V gostilni se je usedel kar v plašču, da ljudje ne bi videli puške, ter je naročil četrtinko vina. Ker pa so bili gostje že zelo veseli ter je vladalo pravo miklavževsko razpoloženje, se je Brglez dalje zadržal ter pridno popival. Vino mu je začelo v lase, začel je dajati za pijačo še drugim gostom ter se bahati s svojimi uspehi kot divji lovec. Iz te baharije je nastalo izzivanje, naenkrat je potegnil izpod plašča puško ter jo vrgel na mizo, iz žepa pa je privlekel pest nabojev ter jih položil predse. Dejal je: »Enocij bom še streljal fazanec, nato pa je pristavil, da se nikogar ne boji ter je grozil navzočim gostom, naj nikar za njim ne zapuščajo gostilne, ker bo vsakega ustrelil, ki prestopi prag. Ljudje so se preplašeni odmaknili od človeka, ki je znan v vsem naselju kot zelo nasilen. Tedaj so se odprla vrata ter je stopil v gostilno 29 letni delavec Franc

Za Miklavža so nas presenetili hudi nalivi, plohe kakor sredi poletja. Ta je pač dober! Če bo šlo tako naprej, bomo čez nekaj let o Veliki noči pričakovali — prvega snega!

Sveti Miklavž je nosil

Včerašnje popoldne, nocojsnja noč in današnje dopoldne so v Miklavževem znamenju, v znamenju njegovih dobrot in njegovega obiska. Praznično razpoloženje se vlada v mestu, stari običaji in veselje nad njimi le še ni do kraja izginilo s sveta tudi v teh kruto prozaičnih in surovih časih.

Miklavž je v beli dvorani hotela Uniona nosil včeraj popoldne ob pol treh. Povabilo ga je Krščansko žensko društvo. Dobrosrčne gospe in gospodične so pomagale Miklavževi nabiralni akciji, tako da je lahko obdaroval okrog 300 otrok z obleko, s perilom, z obutvijo in drugim potrebnim. Ob petih pa je Miklavž v belo dvorano prišel še enkrat te, je še enkrat obdaroval sto otrok in odraslih. Spet ga je povabilo Krščansko žensko društvo.

K starčkom v zavetišču ter v otroška dnevna zavetišča je Miklavž povabil mestna občina ljubljanska. Sveti mož je imel opravka domala vse včerašnje popoldne predem je obredel vse kraje, na sedmih raznih mestih je bil in obdaroval okrog 400 otrok ter starčkov. Res lepo so naredili ekbrni gospodje pri mestni občini ljubljanski, da so povabili Miklavža pogledat vse te kraje, v cukrarno, v zavetišča, po vsem mestu raztresena. Za svoje darove gotovo nikjer drugje ni bil deležen tolikšne hvaležnosti. Videti bi bili morali, kako so otrokom žarele oči od veselja!

V nedeljo bo blagoslovljena veličastna kostnica vojnih žrtv v Ljubljani

Kostnica vojnih žrtv na pokopališču Sv. Križa v Ljubljani bo z velikimi slovesnostmi blagoslovljena v nedeljo ob pol 12. Veličastno grobnico bo blagoslovil škof dr. Gregorij Rožman, molitve bodo pa opravili svečeniki vseh veroizpovedi, ki so jim pripadale žrtve, da bodo za žrtve molili poleg rimsko katoliške duhovščine tudi svečeniki pravoslavne, evangelske in muslimanske vere.

a iz Zagreba pride tudi vojaški rabin. K slovesnosti so povabljeni minister pravde dr. Laza Marčič in njegov prednik minister n. r. dr. Viktor Ružič, ki ima velike zasluge za rešitev tega tako dolgotrajnega pietetnega vprašanja. Seveda sta povabljena tudi minister vojske in mornarice general Milan Nedić in minister za zgradbe dr. Miha Krek. Že zgodovina sama pa zahteva, da je k počastitvi žrtv svetovne vojne povabljen tudi predstavnik jugoslovanske ideje v svetovni vojni, torej sedanjí predsednik senata dr. Anton Korošec. Gotovo se pa te pomembne pietetne slavnosti udeležijo vsi domači dostojanstveniki in predstavniki vseh tukajšnjih oblasti, kakor smatrajo udeležbo za svojo dolžnost vsa narodna obrambna, kulturna, telesnovzgojna, dobrodelna in humanitarna društva, zlasti pa vsi rezervni in upokojeni častniki in vsi bojovníki iz svetovne vojne, da skupno s predstavniki naše današnje hrabre vojske izkažejo čast žrtvam svetovne vojne, ki se je iz nje porodila tudi naša kraljevina Jugoslavija.

Za kostnico na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani, ki bo z velikimi slovesnostmi blagoslovljena v nedeljo ob pol 12. je častni mešan ljubljanski g. Oton Zupanič na prošnjo mestne občine splesnil krasne napise:

Na soncu nam postavili smo hram, da, mrtvi borci, boste bliže nam, in ti, popotniki, ki odprate ta vrata, od koderkoli si, tu najdeš brata.

Na stebri, ki sredi kostnice sega od tal pa do stropa skozi oba odprta prostora tega svetišča miru, bodo pa vklesani verzji:

Po dolgem hrupu svet nam ves je tih — mar ni to kratek sen le za oddih in smerno upati, da res nikdar iz mira se ne zdravimo v vihar.

Tako nas bo kostnica vojnih žrtv spominjala, kar vseh treh ljubljanskih častnih meščanov, ki jih je izvolila sedanja mestna uprava. Kostnica je postavljena v čast žrtvam svetovne vojne in v njej leže v posebnem častnem prostoru v sarkofagih in pod spomeniki mučeniki za jugoslovansko idejo, ki je bil njen nosilec in njih vodja častni mešan ljubljanski dr. Anton Korošec. Pri vprašanju financiranja kostnice je ta veliki prijatelj Ljubljane spet našemu mestu poklonil ves svoj močni vpliv, da je bilo s prispevkom države sploh moč goče postaviti ta spomenik.

Humor na vislicah

Naše včerašnje ugotovitve o zvezi Kramerjevcev z boljševizmom so huje učinkovale kakor da bi bili »Jutro« prijeli s samimi priljubljenimi framsonskimi kleščami. Spet se v svojem odgovoru omejuje samo na to, da navaja naše trditve, skrbno pa se ogiba odgovorov. Zato si ne moremo kaj, da ne bi jasno postavili naslednjih vprašanj:

1. Ali je dr. Kramer lani sklenil v Sloveniji sporazum s salonskimi socialisti in z vsem tistim rečem, kar se je socialistom za to priliko prijelo. Ali so po tem sporazumu reči volili Kramerjeve kandidate in s tem dr. Kramerja ali ne? Ali so Kramerjevci s tem pripomogli komunistom do zakonite firme, pod katero so lahko širili svojo agitacijo, ali ne?

2. Ali je Milan Mravljec, zdaj baje prvi Kramerjev nacionalist in nekaj voditelj mlade JNS, bil kdaj poslanski kandidat komunistične stranke, ali ne?

3. Ali je revija »Ljubljanski Zvon«, katero izdaja knjižna založba Kramerjevega tabora, zadnja leta — z vednostjo ali brez vednosti dr. Kramerja — postala zbirališče pišočih levičarjev, ali ne? Ali so nekateri ugledni strojniki te revije podpisali nedavni komunistični manifest »zveze delovnega ljudstva« in bili zaradi tega aretirani, ali ne? Ali je ta revija v zadnji številki prinesla demonstrativen seznam vsega, kar je bilo iz ruske boljševiške literature ali o njej priobčeno zadnja leta?

To naj »Jutro« odgovori, da ali z ne, vse drugo, kar kladi, je spričlo teh resnih vprašanj, res samo humor na vislicah.

Prav ta trenutek se je Frazier vrnil iz zapora, kamor ga je bil spravil Rocky in od koder ga je bil po neprijetni noči spustil Soapy. Bil je še ves trdi, ker je moral vso noč sedeti togo in negibno v mrzli kleti.

Frazier je drvel naravnost k svojemu pomočniku Keefeju.

Ko ga je ta zagledal, se ni mogel vzdržati, da bi ne bil zavpil:

»Kaj vam pa je? Saj vas je strah pogledati!«

Frazier je pokimal:

»No, čudno! Vse noč sem bil zaprt v nekaki kleti med podganami. Se ganiti se nisem mogel.«

Keefe ni dobro razumel in je spraševal:

»Kako pravite?«

»Rocky me je zaprl. Oni tepci so ubili napačnega človeka namesto njega. Vse je šlo po vodi!«

Keefe se je zasmejal:

»No, tako hudo pač ni! Saj smo tudi mi se za kaj! Enega Rockya bomo pa menda ja še ugnali!«

Frazier je pokazal zaskrbljen obraz:

»Poslušajte, Keefe! Pa menda vendar Rockya ne preganjate in mu ne delate sitnosti? To bi bilo zame kaj neprijetno!«

Keefe se je zasmejal:

»Kaj šel čemu bi se jaz mazal z njim. Ga je že prijela policija!«

Frazier se je na te besede obupan za- grabil za glavo:

»Za boga, kaj ete spet zmešali, Keefe! Kaj norite! Policija! Kaj norite! Kdaj smo pa še klicali policijo v svoje račune? Kaj vas je obsedlo?«

Ko so mu dali zvezo z nadzornikom

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

Keefe ga je začudeno gledal. Bil si je v svesti, da je naredil najboljšo, kar je bil mogel, in je policiji prihranil obračunavanje z Rockyjem, ki je bil Frazierjev družini tako nevaren. Zato je dejal:

»Ne razumem vas! Ali ni bolje, da bo z Rockyjem obračunala policija, namesto da bi se trudili mi. Enega dobrega človeka smo že izgubili zaradi tega. Ste vejal!«

Odvetnik se pa ni dal potolažiti:

»Ze, žel Toda, ali ne veste, kaj ete s tem naredili? Rocky je iz moje blagajne odnesel vsa potrdila, imena, sezname, poslovne knjige, kjer smo imeli vpisane vse poele...«

Mac Keefe je zdaj razumel in kolena so mu klecnila. Zjecljal je:

»Kaj pravite? Ta satan da je...«

Odvetnik je žalostno pokimal:

»Da, da. Vse ima v rokah. Če izroči seznam policiji, bodo pojasnjeni vsi veliki ropi in vsa izsiljevanja v zadnjih petih letih. In kar je bilo zraven. Tistega je bilo pa toliko, da meni in vam električni stol ne odide, kakor je Bog v nebesih!«

Zdaj je Keefe vedel dovolj. Brez besede je planil k telefonu in poklical po-

licijo.

Ko so mu dali zvezo z nadzornikom

Buckleyem, njihovim zaupnikom, ki je ravno zasliševal Rockya, je začel naglo govoriti v telefon:

»Tukaj Mac Keefe. Prosim vas, takoj izpustite Rockya Sullivana. Bila je pomota...«

Buckley ni razumel, kako to in je spraševal:

»Kaj mešate? Saj ete ga vendar vi ovadili! Kdo naj te vaše storije razume!«

Keefe mu je dopovedoval:

»Bili smo napak obveščeni. Frazier je tu, pri meni. S to rečjo ni nič...«

Buckley je zamrmral nekaj o tem, kako se ljudje dandanes norčujejo iz pošteni uradnikov in zaprl telefon.

Medtem pa so bili za presenetljivo novico o ugrabitvi gangsterskega odvetnika Frazierja zvedeli častnikarji. Čez dobro uro, ravno, ko je Keefe uredil stvar z nadzornikom Buckleyem, so bile na cesti že posebne izdaje z ogromnimi naslovi:

»Odvetnik Jim Frazier ugrabljen od gangsterjev! Rocky Sullivan prijeli! Izsiljevanje v znesku sto tisoč dolarjev izplačano! Rocky Sullivan se norčuje iz policije!«

Senzacionalni članki so popisovali ves potek te zadeve med razbojniki. Ljudje so ee za liste kar trgli.

Komaj pa so dobro prebrali prve senzacije, so morali listi že v drugo na cesto. Prinašali so še presenetljivejšo vest, da je bil Rocky Sullivan še med zasliševanjem puščen. Policija je morala izjaviti, da je šlo pri vsej reči samo za »pomoto«.

Ljudje so bili takih pomot že vajeni in začeli so si šepetati divje storije o tem, kaj se je vse moralo med policijo in razbojniki dogoditi.

Vse mesto je vedelo, da je Rocky Sullivan nevaren razbojnik, bivši poglavar gangsterske družbe, da je Jim Frazier »ugleden« in premožen advokat, za katerega nihče ni vedel, kako je prišel do svojih milijonov, da je Mac Keefe največji gospod v mestu in hkratu največji gangster. Po vsem tem so meščani morali priti do edino možnega sklepa, da je vsa policija — hote ali neho — brez moči proti razbojniški družbi, ki je strahovala mesto in da še dolgo ne bodo mirno spali zaradi tega!

Ko je Rocky odhajal s policije, so ga že čakali častnikarji fotografirati, da bi do- bili od njega slike in pa kako besedo.

Besede razbojnika Rockyjevega kova so bile za časopise zlato — tako je bilo sta- nje v mestu. Za liste niti predsednik re- publike ni bil tako dragocena in po-

membrna ter donosna osebnost, kakor je bil Rocky ali kateri njemu enak.

In ni pretekla ura, pa so že spet izšlo posebne izdaje z velikimi slikami, na katerih se Rocky smehlja, ko odhaja iz policijskega poslopja in se častnikarji tepo za njegovo besedo, kakor da je zlato.

Rocky ni dobil Frazierja na telefon, pa ta res tudi ni bila potrebna. Ko je pu- stil telefon, mu je Buckley povedal, da so mu od Keefeja telefonirali o pomoti in da je Frazier pri Macu.

Rocky se je samo malo nasmešnil, se z roko dotaknil klobuka, kar je veljalo nadzorniku v pozdrav, potem je odšel iz hiše oblasti. Ko je končal s častnikarji, je takoj odšel v skrivališče svojih mladih prijateljev.

Tam je bila vsa družba zbrana in je še vedno ugibala o tem, kaj bi bilo treba storiti. Rocky je vedel, da bodo tam in da Soapy skrbno varuje denar, katerega mu je bil dal spraviti, predem so prišli ponj s policije.

Ko je Rocky stopil v klet, je vsa dru- ština stikala glave, da ga prvi trenutek niti opazili niso. Potem so pa planili pok- onc, kakor da jim ga je poslal sam Bog. Pozdravilo ga je srečno vpitje. Sko- raj bi bili vzdignili na rame in ga no- silili po kleti.

Soapy je šel v kot kleti, previdno iz- vlekel izpod kupa premoga zavitek, ka- terega mu je bil izročil Rocky, ga ogled- al, če je tuk, kakršnega je bil spravil, potem pa ga slovesno izročil Rockyju!

Rocky je udaril fanta po rami in de- jal:

Od tu in tam

Pravila, ki so jih radikalni prvaki predložili notranjemu ministru v odobritev za ustanovitev radikalne stranke, je v svojem listu »Delo« ostro skritiziral pravosodni minister dr. Lazar Markovič. Po njegovi razčlembi pomenijo nova pravila prav za prav razširjenje oblasti ožjega glavnega odbora, ki odloča v vseh tudi najbolj postranih stvareh. Ožji glavni odbor odloča o sprejemu slehernega člana v radikalno stranko, prav tako lahko odbor vsakogar izključi iz stranke. Ožji glavni odbor stranke tudi potrjuje ali razveljavlja posamezne krajevne ali banovinske odbore. To pomeni po mnenju dr. Markoviča, da se stranka ne drži demokratičnih načel, temveč skuša vso oblast in ves vpliv osredotočiti v svojih rokah. Dr. Markovič pravi, da so pravila prirojena nalašč za Miša Trifunoviča, da bi imel v stranki neomejeno oblast in vpliv in bi o vseh stvareh odločal zgolj on. Obenem objavlja list dr. Markoviča okrožnico ožjega glavnega odbora radikalne stranke, v kateri so dobili radikalni prvaki sporočilo, da s sklicanjem širšega glavnega odbora stranke ne bo nič. Prav na ta širši glavni odbor se zmerom sklicuje dr. Markovič, češ da je edino ta strankin forum pristojen, da začrta politiko stranke in da je edini upravičen črtati iz stranke posameznega člana ali pa večje skupine. Trenja v radikalni stranki kažejo, da sloge med prvaki še dolgo ne bo in da bodo morale pač svobodne volitve odločiti, kateri skupini ljudstva poklanja več zaupanja. Pravosodni minister dr. Markovič pa ni voljan, da bi se pokoril odločitvam, ki jih izdaja Miša Trifunovič, zlasti zameri Acu Stanojeviču in Mišu Trifunoviču, da v besedilu pravil za obnovitev radikalne stranke nista omenila niti z besedico Hrvatov ali pa sporazuma.

Muslimanski del JRZ nadaljuje s svojo akcijo, da je treba Bosni in Hercegovini dati enako pravno obliko in svobodo, kakor jih je dobila Hrvatska. Skoraj vsi muslimanski veljaki so se izrazili za tak program in so pozvali ministra dr. Džaferja Kulenovića, naj s svojo akcijo neutrudno nadaljuje. Čeprav so številni srbski politiki vstali proti avtonomiji Bosne in Hercegovine, pa se muslimani ne dajo oplašiti. Ko je imel dr. Kulenovič shod v Bjelini, je govoril tudi o sporazumu in naglasil, da sporazum ni prinesel nikomur škode, kakor edinolet tistim politikom, ki so živeli in bogateji na račun sporov med Hrvati in Srbi. Sporazum je odprl in pokazal pot, po kateri morajo kreniti notranja politika vlade. Sporazum je prinesel vsem koristi in vsi morajo biti teh koristi tudi deležni.

Večje zaposlitev domačih delovnih moči zahteva od industrije banska oblast banovine Hrvatske. Domači delavci in specialisti naj bi nadomestili tujce, ki jih je v vseh podjetjih še vedno dosti. Industriji se ponavadi izgovarjajo, da za posebna dela nimajo dovolj usposobljenih domačinov in so zato nujno navezani na strokovnjake, tuje državljane. Zato naroča banska oblast, da morajo industrijska podjetja takoj začeti izučevati za posebna dela domačine, da bodo v nekaj letih postali tuji nepotrebni. Ni napačnega ne bi bilo, če bi tudi pri nas industriji morali izučiti domače specialiste, da bi izginili iz tovarn ljudje, ki gostiljube izrabljajo in se rogajo našim ljudem ter jih povrh še zasramujejo. Posebno pogosti so taki primeri v mariborskih tekstilnih tovarnah.

V zelo neprijetnem položaju so se znašli jugoslovanski študentje, ki so študirali na čeških univerzah. Zaradi demonstracij je dala oblast vse visoke šole na Češkem in »Moravskem« zapreti za tri leta. Tako so prišli jugoslovanski študentje v zagato, kako naj študije nadaljujejo. Mnogo jih je, ki so študirali tehniko, pa so imeli dovršeno srednjo tehnično šolo. Pri nas takim absolutom ni mogoč dostop na vseučilišče, med tem ko so bili Čehi v tem pogledu dosti bolj uvidelni. Zaradi tega so vložili imenovani jugoslovanski študentje prošnje na prosvetno ministrstvo, da bi se vprašanje rešilo na pravičen način in bi se našim praškim in brniskim akademikom dovolil nadaljnji študij na vseh jugoslovanskih univerzah. Obenem prosijo, da bi se jim brez izjeme priznali vsi semestri in vsi dosednji izpiti, ki so jih položili v tujini.

Izredno dobro so letos obrodile oljke v okraju okrog Bara na skrajnem jugu naše države. Bar in okolica bosta pridelala okrog 100 vagonov oljčnega olja, za kar bodo pridelovalci prejeli okrog 25 milijonov dinarjev. Kupci so liter olja kupovali do nedavnega po 9 din, zaradi velikega povpraševanja pa se je cena hitro dvignila na 12 din. Oljčni sadež je izredno dober in računajo, da bo kisline komaj za 5%.

Za 8 din je s prevaro kupil kravo kmet Jovan Stanojevič iz vasi Kremara pri Prokuplju. V teh krajih kmetje namreč še niso videli novih dvodinarskih kovancev, zato se je sleparju trik tudi posrečil. Stanojevič je stopil k prvemu kmetu, ki je prignal na sejem kravo in ga vprašal, koliko hoče zanj. Ko sta baratala, je Stanojevič potegnil iz žepa štiri dvodinarske kovance in dejal, da so to zlati napoleondri. Ker je bil kmet nepismen, seveda ni znal prebrati napisa na kovancih. Prodajal je kravo in odnesel vesel domov »napoleondre«. Doma so mu prijatelji šele pojasnili, da ga je prevečanec temeljito osleparil. Čez dva dni je dobil kravo nazaj.

Kava je izdala tatinsko družbo, ki je okradla celo vrsto cerkva v okolici Sarajeva. V Sarajevu je namreč prodajal neki Bašić kavo, kilogram po 35 din. Ker se je trgovcu čudno zdelo, je poklical policijo. Bašić se je nenadoma znašel v past in nič mu ni preostajalo, kakor da je priznal, da je kavo ukradel s svojimi tremi tovariši pri nekem sarajevskem trgovcu. Ko je vsem tistim policija pretpavala obisti, pa je prišlo na dan, da ima ta družba na vesti težke vloge v več cerkva. Samo v eni pravoslavni cerkvi so ukradli denarja za 76.000 din. V celom so povzročili v petih cerkvah za 150.000 din škodo.

14 let je preživel sam v gozdu kot divji mož Toma Buratov iz okolice Dubrovnika. Nekaj lovec je slučajno naletel v gozdu na starca, ki je imel lase dolge do tal in brado do pasu. Čim je starec zagledal lovca, je pobeignil v gozd. Lovec pa je svojo dogodivščino povedal policiji, ki je šla starca iskat. Našli so ga v napoli podrti kolibi in ga odpeljali. Ko so ga v vodili mimo neke hiše, je začel starec jokati. Tedaj je povedal, da je bil v tisti hiši rojen. Med kom je pripovedoval o svojem čudnem življenju. Bil je 15 let v Ameriki in s precejšnjimi prihranki se je vračal v domovino. Na poti skozi Francijo pa mu je nekdo ukradel kovčeg in ves denar. Reven je prišel domov in bratu povedal, kaj se mu je pripetilo. — Končno je brata prosil, naj nikomur o tem nečesar ne pove, toda že naslednjega dne je Tomo pobeignil od doma in se naselil v gozdu v samotni bajti. Tam je preživel 14 let, ne da bi se srečal z živo dušo. Podnevi je ležal, ponoči pa je nabiral koruzo in si pripravljaval kruh. Buratova so policiji odpeljali v bolnišnico, kjer so ga ostrigli in obrijali, nato pa so ga poslali njegovemu bratu na dom.

Obravnava proti trem veletrgovcem

Ljubljana, 6. decembra. Dalj časa so že krožile po mestu govorice, da je ljubljanska policija pri raznih veletrgovcih ugotovila razne nepravilnosti, ki so v zvezi z novimi določili o pobirjanju draginje. Slišati je bilo to in ono ime, večera pa je bila pred sodnikom okraj. Sodišča dr. Tominšek sodna obravnava proti trem najvidnejšim ljubljanskim gosietom. Jelacinu, Gregorcu in Sarabonu. Sami se gosipodje na sodišče niso potrudili, zato pa so jih zastopali njihovi advokati dr. Vrtačnik, dr. Vladimir Šuklje in dr. Schrey. Prva ovadba očita tem trgovcem, da so v septembru zadrževali zalogo riža na večerajšnji obravnavi je bilo govora samo o rižu, o kavi in o dišavah bo pozneje. Druga ovadba pa jim očita, da so zvišali kavi in raznim dišavam za 2 din ceno pri kilogramu. V podrobnostih je bilo nekaj ugotovitev o zalozah riža ter o višini dobička, ki je bil dosežen s povišanjem tako pri rižu kakor tudi pri kavi in pri dišavah. Hkratu pa so bili v glavnem citirani tudi zagovori obtožencev.

Na to obravnavo je bilo povabljenih nekaj prič, med katerimi je bila najvažnejša trgovka Ana Svetinova. Svetinova je povedala, da je poskušala dobiti neko količino riža od teh veletrgovcev, ko ji je zaloga pošla. Riža pa ni mogla dobiti. Potožila je svoji sorodnici trgovki Anici Rozmanovi, da nikjer ne more dobiti riža, isto pa je potožila tudi trgovcu Verbiču. Rozmanova je nato naročila 50 kg pri veletrgovcu Gregorcu, vendar ni povedala, da je naročila za Svetinovo; to je povedala Gregorcu šele pozneje. Hkratu pa je naročila tako količino riža tudi pri Jelacinu. Pri tej stvari pa so se ji računali nekako zamešali, tako da sama — je večeraj dejala — ni vedela, po kateri ceni je prav za prav dobila riž za Svetinovo. Tod so se pokazale razne nejasnosti, priča Rozmanova se ni mogla natančno spomniti, kako je bilo. Pri vsej stvari je bilo povrh še kup telefonskih razgovorov in bo treba zaslišati še nekaj prič. Zasliševanje teh dveh prič, trgovke Svetinove in trgovke Rozmanove, v obravnavo ni prineslo nikakršne jasnosti, vse se je nekam zamotalo in zapredlo, posredovanje Rozmanove za Svetinovo je konec krajev privedlo v razpravljanje le dolg razgovor o tem, po čem je bil kilogram riža in kakšne vrste riž naj bi bil tisti, ki ga je Rozmanova preskrbelja Svetinovi.

Kot tretja priča je nastopila prokurietka pri Jelacinu res ni dobila riža, to pa prvič iz razloga, ker že nekaj let ni v poslovnih stikih z Jelacinom, drugi zato, ker se je prejšnje čase, kadar je blago jemala, rada pitoževala, da je slabo, tretji pa zato, ker je Jelacinova trdila morala imeti v zalogi nekaj riža za svoje stalne odjemalce. Prej je Jelacin imel zalogo cenejšega riža boljši riž pa je imel v zalogi le v svoji trgovini za prodajo na drobno, pa še to le za svoje stalne odjemalce. Kolikor pa je bilo v kritičnem času riža na razpolago, pa ga je morala trditi na vsak način imeti na razpolago, to pa iz razloga, ker oskrbuje z rižem vse ljubljanske zavode in ločnice.

Četrta priča je bil trgovec Verbič, ki je izpovedal, da je naročil zase in za Svetinovo pri veletrgovcu Verbiču neko količino riža, dobil pa je odgovor, da je svojo količino že dobil, nadaljne dobave pa mu Gregorc ne more oskrbeti, kajti pazi mora na zalogo radi stalnih odjemalcev. Trgovec Verbič je izjavil, da riža pri Gregorcu ni stalno naročal, dobival pa ga je, kadar ga je naročil.

Sodnik dr. Tominšek je nato obravnavo preložil na nedoločen čas, da bodo izdelali kalkulacijo glede cen za riž, za kavo in drugo kolonialno blago. Potem bo mogli ugotoviti, v koliko gre za prikrivanje in za navijanje cen. Ovadbi sami sta preohlapni, da bi si sodišče lahko ustvarilo o zadevi jasno sliko. Bilo je še nekaj govora o različnosti cenikov in prakse v prodajanju, o cenah za razne vrste itd. ter o težavah, ki ovirajo ugotavljanje. Sodnik je obravnavo odložil z besedami, s katerimi je v zvezi z navedenim odgovoril zastopnike obtožencev: »Če so obdolženci nedolžni, kakor trdijo, bodo gotovo vse poskusili, da se bo njihova nedolžnost pokazala čista kot beli dan. In se ne bodo zadovoljili le s spričevalom nedolžnosti in dubio pro reo«.

Razprava je bila odložena na nedoločen čas. Človek pa je nehoti mimogrede dobil dojem, da je pri nas bolj draginji prav za prav res šele v prvem, pripravljavljem sledijo. Za ta boj bi morali porabiti strokovnjake in izvedence, ki vsaki stvari vidijo do dna.

Dijaške kongregacije in 8. december

8. decembra proslave dijaške kongregacije v Ljubljani takole:

I. Zjutraj ob 7 v cerkvi: dijaki in starešine v stolnici govor, posvečenje, sv. maša s skupnim sv. obhajilom.

Dijakinje, akademsko ženstvo in akademikarke pri uršulinkah enako sv. opravilo.

II. Dopoldne ob 11 v Unioinu akademija: Anton Forster: Kraljica angelov, zbor. Beseda dijakini: izpoved in deklaracija. Lojze Mav: Takrat, Marija. Zbor. — Govor: dr. Stanko Gogala. Jože Pogačnik: Davorja Marijinih mladic. Govorni zbor: dr. Franc Kimovec, Pozdravljena, Kraljica. Zbor. Jože Zbarkar: Nova mladina brezmadežni ženi. Zborna pesem s petjem in glasbo. — Povsod Boga. Pojo vsi!

III. Zvečer ob 8 v frančiškanski dvorani: Janko Mlakar: Magdina žrtve. Igra iz dijaškega življenja v šestih slikah. — V Unioinu prostovoljni prispevki, pri igri običajne cene.

V plinu se je zadušil mlad vajenec, njegov tovariš pa se bori s smrtjo

Celje, 5. decembra. Nekaj minut pred čisto uro zvečer je prišel raznašalec kruha Franc Privšek v sobo, kjer sta prenočevala 16 letni pekovski vajenec Jože Borknar in 50 letni pekovski pomočnik Mastnak Mihael, oba uslužbena pri pekovski moštru Jakliču Francu v Gaberjih pri Celju. Ko je odprl sobna vrata, ga je vrglo nazaj, da se je skoraj onesvestil. Videl je grozen prizor. Na desni strani na postelji je ležal nezavestni pomočnik Miha, na levi pa je visel s sklenjeno glavo preko postelje vajenec Jože. Privšek je takoj skočil po mojstra, da se poklicali zdravnika in obvestili celjsko reševalno postajo. Drugi pa so med tem skušali pri obeh z umetnim dihanjem in drgnjenjem s kisom in vodo. Čez nekaj minut so prihili z avtomobilom celjski reševalci in odpeljali oba v celjsko bolnišnico. Jože je med prevozom umrl in so ga položili v mrtvašnico. Mihaelu pa so zdravniki nudili takojšnjo pomoč. Njegovo življenje je v resni nevarnosti, vendar je še upanje, da bo okrevl. Nesreča se je zgodila najbrž na ta način: Fanta sta šla okrog 2 popoldne k počitku. Po svoji stari navadi sta malo zakurila z ogljem, ki ostaja pri peki v krušni peči. Trudna sta legla v posteljo in zaspala, pustila pa sta zaprt pokrivač, tako da je ogelje le tlelo in da se je napravil močan plin, ki je napolnil sobo in najprej omamil fanta, da sta se onesvestila in nista mogla klicati na pomoč. Jože, slabše narave, se je očitno zdrnil, ni pa mogel vetati. Sklonil se je s postelje in se dušil, da mu je prišlo kri iz nosa in ust.

Jože je nezakonski sin, doma iz Bežine pri Slovenskih Konjicah. V Celje je prišel šele meseca maja, kjer ga je vzel za vajenca pekovski mojster Jaklič. Po mojstrovu izjavi je bil fant izredno zmogljiv in previden. Naj v miru počiva, težko prizadeti materi pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Športne vesti

Sinoči je odpotovalo na petnajstodnevno turnejo po Turčiji belgajsko nogometno moštvo Jugoslavije. Z igralci Jugoslavije potuje in bo igral kot gost tudi Zvonko Požega, sedaj igralec novo-adeke Vojvodine. Spored, ki ga ima Jugoslavija v Turčiji, je precej obširen. Svojo prvo tekmo igra 10. decembra v Ankari proti tamkajšnjemu klubu Ankarisi. V Carigradu igra Jugoslavija 13. decembra s klubom »Beiglu« na stadionu Taksim. 16. dec. ravnotam proti klubu »Sisli«, dan pozneje pa proti »Galata Saraj«.

Vodstvo Jugoslavijinega moštva je vzelo e seboj tudi urno napolnjen s prstjo z groba Aleksandra I. To urno bo položilo na grob turškega državnika Kemala paše.

V obširnem članku v večerajšnji »Politiki« se pritožujejo tudi dubrovniški športniki nad politiko v plavalnem športu. Člankar ostro napada gospode za zeleno mizo v Zagrebu, katerim očita, da bodo s svojimi sedanjim delom samo škodovali pravim koristim plavalnega športa v Jugoslaviji.

SK Ljubljana sporoča vsem svojim prijateljem, aktivnim članom, da zaenkrat odpadejo vsi redni treningi in vsi javni nastopi in sicer do 1. januarja 1940.

OREHOVA JEDRCA

sortirana cvetlični med in medic dobite

najceneje v MEDARNI

Liubliana, Židovska ulica 6. 48. T.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vлага %	Veter (smernik, jakost)	Padavine	
		noč	dan			m/m	vrsta
Ljubljana	745.5	7.4	5.0	91	10	0.7	dež
Maribor	747.6	7.0	3.0	90	10	0	dež
Zagreb	753.5	5.0	1.0	90	10	0	—
Belgrad	756.1	10.0	5.0	90	10	0	—
Sarajevo	756.6	11.0	0.0	80	10	0.5	dež
Vis	753.5	9.0	6.0	80	6	SE	—
Split	756.0	14.0	8.0	80	8	ESE	2.0 dež
Kumobor	756.3	16.0	11.0	90	6	E	3.0 dež
Rab	754.6	16.0	7.0	90	10	SE	11.0 dež
Dubrovnik	755.8	15.0	8.0	70	6	SW	21.0 dež

Vremenska napoved: Oblačno, nestanovitno vreme s padavinami.

Koledar

Danes, sredo, 6. decembra: Nikolaj. Četrtek, 7. decembra: Ambrozij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Dunajska cesta 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Predavanje SPD. K užitek in lepota planin ne spada samo strma stena, gorski gozd, krasno rastlinstvo in zanimivo živalstvo, ampak tudi planinsko nebo podnevi in ponoči. V torek, dne 12. decembra t. l. ob 20 bo predaval v dvorani Delavške zbornice pod okriljem SPD g. ravnatelj Kuna-Ver Pavel o zanimivi temi: »Planinec in zvezde«. Predavatelj bo opozoril na možnost, kako more planinec za časa svojega bivanja v planinskih opazovati nebesna telesa, ki jih dosežemo s prostim očesom ali z malim lovskim daljnogledom. Zanimivo predavanje bodo spremljali številni diapozitivi, med njimi 12 sodobnih nebesnih kart. Za planince je še posebno potrebno, da se vsaj nekoliko spozna na zvezdne nebu. Planinci, rezervirajte si navedeni večer za zanimivo predavanje.

Ljudska univerza v Ljubljani, Kongresni trg. Danes v sredo, dne 6. t. m. ne bo predavanja.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20:

Sreda, 6. decembra: Zaprt.

Četrtek, 7. decembra: »Hudičev učenec«. Red Četrtek.

Petek, 8. decembra ob 15: »Emil in detektiv«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene. Ob 20: »George Dandin«. Izven. Znižane cene.

Sobota, 9. dec.: »Tri kolenje«. Premiera. Premiereki abonma.

Opera — Začetek ob 20:

Sreda, 6. decembra: »Gorenjski slavček«. Red Sreda.

Četrtek, 7. decembra: »Boris Godunov«. Red A. Gostuje Josip Križaj.

Petek, 8. decembra ob 15: »Pri belem konjiku«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Sabska kraljica«. Gostuje Josip Gostič. Izven. Znižane cene.

Abonente Narodnega gledališča v Ljubljani naprosmo, da vplačajo 4. obrok abonma najkasneje do 14. t. m.

Opozarjamo na petkovo popoldansko izvrstno mladinsko predstavo »Emil in detektiv«, ki je na premieri in pri prvi repizi tako navdušila mlade poslušalce.

Mariborsko gledališče

Sreda, 6. decembra: Zaprt.

Četrtek, 7. decembra ob 20: »Prodana nevesta«.

Ob stoletnici Muzejskega društva za Slovenijo

bo izšlo društveno glasilo Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo kot slavnostni zbornik, ki bo posebno skrbno opremljen in bo obsegal okrog 400 strani besedila ter 28 prilog na umetniškem papirju. Pri jubilejnim Glasniku sodeluje 25 naših najvidnejših znanih strokovnjakov, ki so posvečeni vsem dobam naše zgodovine in vsem področjem naše zgodovinske vede. Dasi bo obseg Glasnika zelo velike, ga bodo dosedanja društveni člani prejeli proti plačilu nezvišane članarine 30 din pod pogojem, da imajo plačano članarino vsaj do konca leta 1938. Novi člani pa prejmejo jubilejni letnik Glasnika za isto ceno 30 din pod pogojem, da plačajo članarino za tri leta naprej v skupnem znesku 90 din. Knjižničarska cena Glasnika bo znatno višja od tega zneska.

Prijave za članstvo in znesek je naslavljati na Muzejsko društvo za Slovenijo v Ljubljani, Narodni muzej, Bleiweisova 24.

in matere, posvetovalnica za zdrave in bolne otroke, šolska poliklinika in tako dalje. Potrebo tega zdravstvenega zavoda pri nas je zlasti nujna zaradi vedno naraščajočega števila mladine (učence, študentov, dve meščanski šoli, 2 osnovni šoli itd.). — Končno pa je tudi prav, da se mnogim manjšim krajem, v katerih so že taki zavodi, pridruži še Skofja Loka, da ne bo treba zlasti našim materam nositi svojih otrok v Medvode.

V Skofji Loki so uredili zdravstveni dom

Cisto gotovo je, da je bila Skofja Loka in ves njen okraj prav do zadnjih časov zastopljena v zdravstvu. Poudarjamo, da ves okraj razen nekaj zdravnikov ni imel niti ene zdravstvene ustanove. V tem času smo sedaj naredili ogromen korak naprej, ko se je posrečilo doseči za Skofjo Loko silno važno ustanovo — Zdravstveni dom.

Naš zdravstveni dom bo imel svoje prostore v prvem traktu Mestne ubožnice v prostorih, ki so kepo higiensko urejeni in v novem poslopiju deške ljudske šole. V mestni ubožnici je nastanjen protituberkulozni dispanzer, v šoli pa bodo drugi oddelki kakor posvetovalnica za dojenčke.

Tragedija cesarja Maksimilijana in Šarlote v filmu „JUAREZ“

Že nekaj let prinaša ameriška družba Warner Brothers največje svetovne filme. Tako smo že občudovali film »Vest človeštva« in »Pasteur« s Paulom Munijem, nadalje »Poročnik indijske brigade«, »Robin Hood«, »Poslednja zapoved« z Errolom Flynnom.

Sedaj pa je družba izdelala — od obstoja zvočnega filma naprej — film »JUAREZ«. Režija filma je v rokah slavnega Williama Dieterla, ki je bil tudi tvorec filmov »Pasteur« in »Vest človeštva«. V filmu »Juarez« igrajo najslavnejši filmski igralci, tako: Paul Muni (Juarez), Bette Davis (Šarlota), Brian Aherne (cesar Maksimilijan).

Prvi del opisuje dobo francoskega cesarja Napoleona III., kateri je skušal z vztrajnimi intrigami Mehiko pridobiti zase. Drugi del pa riše kruto tragedijo cesarja Maksimilijana, brata avstrijskega cesarja Franca Jožefa. Ves svet se je zgrajal pred 70 leti nad krivico, ki se je delala takrat nesrečnemu Maksimilijanu in njegovi ženi Šarloti, ki sta postala žrtvi diplomatskih intrig avstrijske politike.

Juarez, sinu nepismenih staršev indijanskega pokolenja, je usoda dodelila veličastno vlogo osvoboditelja njegovega mehiškega naroda. Juarez je bil veskrozi pošten, iskren in odločen državnik, na katerega je povsem neoporečno padla krvava senca na smrt obsojenega cesarja Maksimilijana in kruto prizadevanje njegove žene Šarlote, ki se ji je v najlepši mladosti omračil oči. Tež ubogi ženi je življenje dalo edino dostoto, da do svoje smrti ni zvedela, kakšen konec je napravil njen ljubljani mož Maksimilijan.

Film izvršča svetovna kritika med najlepše filme. Uprava kina Matice je film pridobila z velikimi denarnimi žrtvami, zato je primorana za ta film cene primerno zvišati. Ponosna pa je, da more nuditi občinstvu film take velike vrednosti. — Premiera filma bo danes ob 21 v kinu Matice.

S strojnicami gonijo rdeči poveljniki svoje vojake v boj proti Fincem

»Morda pa so številne izgube ohladile navdušenje rdečih letalcev?«

Posebni Havasov dopisnik je v tork po- ročal: Včeraj je v Helsinku vladal popoln mir. Ni bilo nobenih letalskih napadov. Vreme je res zelo slabo. Najbrž je vladalo takšno stanje tudi noč, ker sneži in so oblaki zelo nizki. To zatišje je treba prav tako pripisovati tudi navzočnosti nemškega parnika »Donau« v hel- sinkem pristanišču. Parnik »Donau« je prispel semkaj, da vzame na krov nemške, sovjetske in estonske državljane in jih odpelje na varno. Treba pa je poudariti, da sovjetsko vojno le- talstvo ni izvedlo svojih poletov niti nad osta- limi finskih mesti. Prestolnica se zdi čisto zapuščen. Nekateri mestni okraji so mnogo trpeli zaradi bombardiranja, predvsem tisti, kjer stoji politična šola. Izpod razvalin se še vedno vidi dim, izruvana drevesa in ogrom- ne jame po ulicah pa kažejo, kako silovito je bilo bombardiranje teh delov mesta, ki ne predstavljajo nobenega vojaškega cilja.

Skoraj na vseh bojiščih je bilo vojaško udeleževanje prav tako neznatno, če ga pri- merjamo z napadi, ki so jih izvedle sovjetske čete v prvih dneh. Sovjetska vojska je 30. no- vembra prekorčila mejo na več krajih in so se povsod razvili hudi boji. Finske čete so se 1. decembra zvečer mudile na črti, ki je 18 km oddaljena od meje. Mesto Terioki je bilo po- polnoma zapuščen. Na morju se je tudi so- vjetsko bojno brodovje in letalstvo živahno udeleževalo. Bombardirana sta bila otoka Sei- skari in Lavenzari. Ta dva otoka sta bila de- militarizirana na podlagi določbe o Dorpadski pogodbi, prav tako tudi vsi drugi otoki v Fin- skem zalivu, ki leže ob poti proti Kronstadtu in ki so jih popolnoma izpraznili.

V finskih krogih še dalje trdijo, da

sovjetske čete nimajo enotnega poveljstva

prav tako pa tudi, da poveljniški kader nima dovolj izkušenj. Pravijo n. pr., da so severno- vzhodno od Ladoškega jezera ob priliki napada sovjetskih čet v pokrajini Salmi ruski povelj- niki nagnali s strojnimi puškami in strojnica- mi, ki so bile postavljene za naskakovalnimi oddelki, svoje oddelke v boj. V Helsinku prav tako pripovedujejo, da se je neko sovjetsko letalo spustilo na finske postojanke z belo zastavo.

Zastavlja se vprašanje, ali niso morda ve- like izgube (trdijo, da so Rusi izgubili 18 do 20 letal, Finci pa samo 2) v neki meri ohladile navdušenje sovjetskih letalcev.

Boji divjajo po zelo različnem svetu

Uspehi zavise od ozemlja, kjer boji pote- kajo. Svet, ki leži severno od Ladoškega jezera, je zelo različen od onega na jugu. Od Lado- škega jezera se v oddaljenosti 700 do 800 km razprostirajo veliki gozdovi in močvirja. V bližini Ladoškega jezera je še nekaj drugih

jezer ter gričevnat svet. Na vsem bojišču ni več kot le pet cest. Z ozirom na to ni mogoče misliti na kakšno enotno bojno črto.

Južno od Ladoškega jezera so precej go- sto naseljeni kraji in so tam tudi dobre ceste. Boji v teh krajih potekajo z večjo zagrize- nostjo. Ta del pokrajine, vsaj tako se zdi, je nekak naraven vhod v Finsko, čeprav leže tudi tu številna jezera in močvirja. Posebna obliko- vitost tal na Finskem omogoča, da se Finci uspešno upirajo sovjetskim četam.

Finci imajo prikladno orožje

Finska vojska pa poleg tega razpolaga tudi z orožjem, ki je zelo prikladno za obrambo njihove zemlje. Topovi, ki so jih izdelali na Švedskem, so se zelo obnesli. Trdijo, da je 18 sovjetskih tankov že uničenih. Nekaj se jih je razletelo, ko so zavozili na mine. Topovi finske vojske imajo to dobro lastnost, da so zelo okretni in da zelo točno zadevajo. Tak top lahko izstrelji v eni minuti do 30 granat.

V finski vojski v vsakem oziru vlada sija- jen vojaški duh. V tem finski vojaški oddelki tako rekoč kar tekmujejo s civilnim prebival- stvom. To se je pokazalo predvsem ob priliki zračnega napada. Prav tako so se tudi tuji, ki se zdaj mude na Finskem, pokazali izredno mirne.

Očividec popisuje bombardiranje Helsinkija

Na tisoče žensk in otrok je prenočevalo zunaj v snegu

Posebni dopisnik »Paris Soir-jac« in »Daly Expressa«, Walter Black opisuje bombardira- nje finske prestolnice Helsinkij in pripoveduje v svojem dopisu naslednje podrobnosti:

Dne 2. decembra ob 13.05 so nad prestol- nico ponosnega finskega naroda pribrela rde- ča ruska letala. Ženske in otroci so v trumah hiteli iz mesta s svojo skromno prtljago in se zatekali vsepovsod, kjer se jim je količkar za- zdela, da se bodo lahko varno poskrili.

Sovražna letala so se spustila nizko nad mesto. Začele so padati bombe druga za drugo. Največ bomb je treščilo v pristanišče, ena pa je zadela tudi bolnišnico. Zahtevale pa so to- krat mnogo manj žrtev kot pa tiste, ki so jih sovjetski letalci metali malo pozneje. Nenadno so bombe prenehale padati, in že se je zdelo, da je napad končan. Toda čez nekaj minut so se sovjetska letala spet pojavila nad mes- tom, tokrat v še večjem številu. Zdaj pa le- talci niso metali le bomb, pač pa so z letal za- regljale tudi strojnice. Letala so letela tik nad strehami in so s krogami iz strojnica na drobno preluknjala ulice ne samo v središču mesta, pač pa tudi v predmestjih. To divjanje je tra- jalo celi dve uri. Že so krogle in strojnice za- hlevale okoli 50 človeških življenj. Oddelki ci- vilne obrambe na bližnjih gričih so zbili na

Helsinki: Pred glavnim kolodvorom.

Naročajte Slovenski dom!

tla enega sovražnih bombnikov. Letalo se je vžgalo in je bilo vse preluknjano od krogel. Pilot in mehanik sta bila smrtno zadeta in je letalo z njima vred v plamenih treščilo na tla. Številu žrtev v bližnjih trgih, kamor so se ljudje v zadnjem hipu mogli na begu zateči, je zelo naraslo.

Dvakrat sem se tisto popoldne z mnogimi drugimi moral vreči v bližnji jarek, medtem ko so bombe padale čisto blizu nas. Nikjer ni bilo v bližini kraja, kjer bi se begunci mogli počutiti vsaj nekoliko varno. Na Finskem so ta dan od Baltiškega do severnega polarnega morja deževala bombe, granate in krogle, ki so jih sipale strojnice.

Na skrajnem severu, ob sami norveški meji so sovjetska letala, ki so letela čisto nizko, divje napadala civilno prebivalstvo.

Da bi se izognili temu divjanju, ki je pri- vihralo z neba, je na tisoče beguncev prebilo mrzlo noč v gozdovih. Mnogo jih je bilo med njimi tako izčrpanih, da niso mogli več nade- ljevati svoje žalostne poti po zasneženih po- krajinah. Videl sem žene, kako so se s svo- jimi majhnimi otroki pogrezale v jarko, na- polnjene s snegom. Ceste, ki jih je pokrivala debela plast ledu, so bile skoraj čisto neupor- abne za avtomobilski promet iz Helsinkija. Našel sem najmanj dvanajst avtomobilov, ki so ležali prevrnjeni ob cesti. Šoferji so delali neutrudljivo in poskušali spraviti iz mesta lju- di, ki so se sami spet zatekali nazaj, da bi poiskali svoje in jih rešili. Bilo je videti tudi mnogo takšnih, ki so se na begu poslužili konj in vseh mogočih vozil, da bi čimprej prišli na varno. Da, to je bila resnična križeva pot finskega ljudstva, ki vojne gotovo ni krivo. Na to križevno pot je moral edino zato, ker živi v neposredni bližini roparskega osvajačja.

Vihar okoli Petsama

Finski begunci so se s skrajnega finskega severa zatekli v norveško mesto Vardö. Ti be- gunci so z grozo na obrazih pripovedovali, da boljševiki prodirajo s težkimi topovi, s kate- rimi so razdejali hiše v Petsamu. Prebivalstvo se je skušalo rešiti s ribiškiimi čolni, toda ru- ske bojne ladje so se bile že zasidrale okrog pristanišča in so zajele vse, karkoli se je tam pojavilo. Nenadno pa je — kakor da je nebo poslalo rešitelja — začelo tako na gosto sne- žiti, da se ni videlo nikamor več. Pod varstvom nenavadno naklonjenega vremena se je neka- terim finskih ribiškim čolnom le posrečilo priti do norveške obale, ne da bi jih Rusi opazili.

Ljudi, ki so zbežali po suhem, z avtobusi, so napadla sovjetska letala ter jih obsipala s strojnimi ognjem. Eden teh avtobusov je bil

dobesedno preluknjani s krogami, toda k sreči so se nanj spravila sovražna letala šele tedaj, ko so ljudje že poskakali iz njega in se po- skrili v bližini ali pa pod avtobusom samim. Ubit je bil pri tej priliki en sam mož, ki ni hotel iti v zavetje. Leseni most v Salmijarvi je zletel v zrak, toda beguncem se je le po- srečilo rešiti se s sankami preko zamrznjenih jezer.

Pet vodilnih nemških gospá v tujini

Pomembno vlogo igrajo v današnjih časih ne samo posamezne moške politične osebnosti te ali one države, pač pa tudi žene teh velja- kov. Drugače gotovo ne bi postali razni časo- pisi tako pozorni tudi na njihova potovanja v tujino. Takoj jih spravljajo v zvezo z vsemi mogočimi stvarmi, morda le ne samo zato, da bi bila takšna poročila čimbolj privlačna in za- nimiva.

Tako v zadnjem času francoski časopisi, ki imajo vsepovsod svoje posebne poročevalce, niso prezrli, da je te dni odšla v tujino že peta vplivna ženska osebnost iz Nemčije. To je gos- pa Himmlerjeva, žena voditelja nemške po- licije Gestapo. Zdaj se mudi v Italiji. Zato so francoski časnikarji zvedeli iz poročila rimske radijske postaje. Njeno potovanje morda ne bi bilo vzbudilo tolikšne pozornosti v tujem časo- pisu, če se ne bi v tem trenutku mudile v tu- jini tudi še štiri druge visoke gospe iz Nem- čije. Gospa Ribbentropova je zdaj na poti v Brazilijo, Göringova in Göbbelsova žena se mudita v Švici, baronica von Neurathova pa je tudi odšla nekam iz Nemčije.

Da bi to njihovo potovanje imelo kakšen po- men, najbrže ne bo držalo.

Radio

Program Radio Ljubljana

Sreda, 6. decembra: 7. Jutrnji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvo- kov (plošče) — 12. Veselje otrok (plošče) — 12.30 Poročila, objave, 13. Napovedi — 13.07 Rapsodije in fan- tazije (plošče) — 14. Poročila — 16. Mladinska ura: a) Razvoj našega Aerokluba (g. Janko Colnar) b) Mla- di naravoslovec (g. Miroslav Zor) — 18.40 Kmet, izobrazba in šola II. del (g. dr. Vinko Brumen) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nae ura — 19.40 Ob- jave — 19.45 Uvod v prenos — 20. Prenos iz Ljub- ljanske opere v odmoru. Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar) v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Četrtek, 7. decembra: 7. Jutrnji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvo- kov (plošče) — 12. Pesnice iz naših krajev (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.32 Sramec »Štirje fantje« — 14. Poročila — 16. Pester spored Ra- dijskega orkestra — 18. Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nae ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20. Samospevi (g. Ivan Ružič) ob spremljevanju klavirja (g. prof. Pavel Šivic) — 20.45 Reprodicirani koncerti simfonične glazbe — 22. Napovedi, poročila — 22.15 V odmoru igra Radijski orkester.

Petek, 8. decembra: 9. Jutrnji pozdrav — 9.05 Poročila, napovedi — 9.15 Prenos cerkvene glazbe iz fran- česke cerkve — 10.30 Verski govor (g. ravnat. Jože Jagodica) — 10.50 Praznični koncert. Sodelujejo: ga- b. Kogejeva, g. Valerija Herjavec in Radijski or- kester. (Dirig. D. M. Sijance) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Godalni kvartet (g. dr. F. Or- nik, g. dr. M. Marie, A. Ivančič in G. Sedlauer) — 14. Nastop otrok (vodi g. dr. Slavica Venceljova) — 19.15 Kmet, ura: Kdaj je treba živali operirati (g. dr. J. Koren) — 17.30 Jo dobro voljo igra Radijski orke- ster — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nae ura — 19.40 Objave — 20. Vijolični koncert (g. prof. Jan Slais, pri klavirju g. Ruža Slais) — 20.45 Godalni kvintet (plošče) — 21.20 Samospevi (g. dr. Stjepan Korenčanova) ob spremljevanju eiter (g. Vilko S.) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 V odmoru igra Radijski orkester.

Drugi programi

Sreda, 6. dec.: Beograd: 20. Opera — Zagreb: 20. Solisti, koncert, 21. Ljubljana — Bratislava: 12.45 Lah- ka glasba — Sofija: 20. Vok. koncert, 20.30 Instrument. koncert — Bern: 20.30 Strunsova opereta »Valč- kov sen« — Budimpešta: 19.40 Gled. prenos, 22.05 Ples. glasba, 22.30 Violončelo — Bukarešta: 20. Filharmon. koncert — Stockholm-Hörby: 20. Ork. in vok. koncert, 22.30 Vok. godba — Budimpešta: 19.30 Opera — Bu- karešta: 19.30 Schubertova opereta »Pri treh mladenkah« — Trst-Milan: 17.15 Vok. koncert, 21. Igra, 22.30 Ork. koncert — Rim-Bari: 21. Simf. koncert — Florenca: 20.30 Filmski glasba, 21. Pihala — London: 19.30 Opera — Arnhem: 21.05 Vok. koncert — Oslo: 19.30 Orgle, 20.30 Ork. koncert — Reykjavik: 21.15 Pisan večer — So- tten: 20.35 Ork. in solistični koncert.

Četrtek, 7. dec.: Beograd: 20. Humor, 21. Narod. pesmi — Zagreb: 20. Ork. koncert, 20.30 Madrigalisti — Bratislava: 20. Duma: »Bratje s Korzik«, 21. Simfon. koncert — Sofija: 20. Simf. koncert — Bern: 20.30 Ork. in madžarska glasba — Budimpešta: 19.40 Gled. prenos, 22.05 Ples. glasba, 22.30 Violončelo — Bukarešta: 20. Filharmonični koncert — Stockholm-Hörby: 20. Ork. in vok. koncert, 22.30 Vok. godba, 23.35 Kabaret — Trst-Milan: 17.15 Vok. koncert, 21. Opera — Wilhelm Tell — Rim-Bari: 21. Igra, 22.30 Pijano — Florenca: 20.50 Moder. glasba — London: 20.30 Igra, 22.15 Lahka glasba — Oslo: 20. Simf. koncert — Rey- kjavik: 21.40 Instrument. koncert — Sottens: 20.30 Klavir, 21.20 Sonate.

A. G. Barrili

DVE BEATRICI

Kastiljski vladarji so starega vojščaka zelo cenili. Beatrice de Bo- vadilla, takrat še ekoraž otrok, je bila zvesta Izabelina družica v dobi, ko je morala prestopiti marsikatero bridko uro zaradi trgovaštvo- sti svojega brata Henrika. Zbežala je od doma, a se je kmalu zopet spravila z bratom, po zaslugi starega markiza de Moya in se poročila s Ferdinandom Aragonskim. Kmalu na to je Henrik umrl in Izabela je postala kraljica Kastilije. Stari vojščak pa je vzljubil krasno de- vojko, ki je povsod spremljala kraljico. Vladarja sta opazila to nje- govo nagnjenje in obljubila sta mu, da ustrežeta njegovi želji, če le Beatrice v to privoli.

Nekega dne ji je rekel markiz: »Donna Beatrice, ali veste, kaj nameravata naša vladarja? Nekaj, kar se tiče naju dveh; vas, krasna pomladna cvetka in mene, ubogega starčka.«

»Nekaj mi je znano,« mu je s porednim naemehom odgovorila Beatrice. »A kaj se vam zdi, don Juan?«

»Da bi bil srečen... če bi mogel biti vaš oče.«

Beatrice se je zvonko zasmejala.

»In jaz, če bi mogla biti vaša hčerka, don Juan,« mu je odgo- vorila.

»A žal ni te vezi med nama.«

»Kakšna škoda!«

»Kaj nama je storiti?«

»A jaz vprašujem vas, don Juan: Kaj storiti?«

Stari vojščak se je zamislil. Nato pa je dvignil glavo in pogledal deklico.

Vprašal jo je:

»Ali že ljubite koga?«

Tudi deklica ga je pogledala in mu brez obotavljanja odgovorila:

»Ne.«

Don Juan se je oddahnil.

»Ali bi mogli ljubiti mene?« je tiho vprašal.

»Zakaj ne, če boste mojo ljubezen zaslužili.«

»Ne vem, če bi imel še čas za to; saj sem že eedaj zelo star.«

Deklica je sklonila glavo, kakor da bi premišljevala.

»Vidite?« ji je rekel markiz. »Zadeva postaja bolj resna, ko ste si jo prej predstavljali.«

Nikakor se mi ne zdi tako zelo resna.«

»Ne? In vendar ste se zamislili.«

»Nisem se zamislila; le molčala sem, ker sem vedno v zadregi, kadar govorim z vami, Sami ste rekli, da sem še otrok, a vi ste velik in izkušen mož; htaer in slaven vojak...«

»In star,« je žalostno zaspešetal don Juan.

»Prav tako bi morala biti bolj spoštljiva do vas. Odpustite mi!«

Mislite si, da bi tako govorila s svojim očetom, če bi še živel.«

Utihihnila je in si obirala solzo.

Po kratkem molku je don Juan povzel besedo.

»Donna Beatrice,« ji je rekel, »hočem vam v nekaj besedah raz- ložiti svoje želje. Kralj Ferdinand hoče mojo starost osrečiti z vašo nežno mladostjo in krasoto. Kraljica Izabela je s tem predlogom za- dovoljna, a le pod pogojem, da ga tudi vi sprejmete. Če mi torej dovolite, da vam dam svoje ime, bom najprej človek na svetu. Oče vam hočem biti, skrben in ljubeč oče.«

»Da, bodite mi oče!« je vzklila deklica.

Tudi kraljica je skušala prepričati svojo dvorjanko. Vedela je, da je Beatrice sama na svetu, ker se brat ni mnogo brigal zanjo. Če se poroči s starim markizom, bo mogla ostati v njeni družbi.

»Povej mi odkrito,« ji je rekla. »Ali bi se poročila z njim?«

»Če mi Vaše Veličanstvo ukazuje...«

»V takih stvarih niti kraljica ne more ukazovati. Zdi se mi pa, da ti je precej všeče.«

»Ne popolnoma,« je dejala deklica. »Don Juan mi je rekel, da hoče biti moj oče.«

»Res? In misliš, da se bo s tem zadovoljil? In če bi on bil s tem zadovoljen, ali bi tudi tebi zadoščalo?«

»Zakaj ne? Saj nimam več očeta.«

»Imej ga torej, otrok moj. Zdi se mi, da ga potrebuješ.«

Kmalu sta se poročila. Don Juan Cabrera je bil preerečen in tudi Beatrice ni bila nezadovoljna.

Markiz je znal ceniti erečo, katere je bil deležen, zato se ni vsi- ljeval svoji družici, ki je bila skoraj vedno v kraljičini družbi, kakor prej. Sicer pa je bil vedno zaposlen in zato sta živela precej ločena drug od drugega. Markiz je tudi držal svojo besedo in je bil mladi deklici bolj oče kot soprog.

Ne sme se nam zdeti nenavadna ta združitev dveh ljudi, tako različne starosti. V tisti dobi je to bilo nekaj vsakdanjega.

Toda tudi v takšnem očetovskem razmerju pridejo trenutki, ko se bojimo, da se je ta, ki nosi naše ime, oddaljila od nas, da se nam je odtujila.

Takšen trenutek je prišel tudi za markiza de Moya. In tedaj je rekel svoji ženi:

»Beatrice, staram se. Gledam vas ter svoje sive lase in trepetem.«

»Zakaj?«

»Za nič... in za vse.«

Markiza se je zasmejala.

»Ne bojte se, don Juan,« mu je rekla. »Dobro veste, da sem od- kritosrčna. Če bi imeli vzrok, da trepetate, bi vam povedala. Sedaj pa morete biti brez skrbi.«

Pri teh besedah pa je postala tako smešno resna, da se je moral markiz na glas zasmejati.

Medtem so minevali meseci in leta. Od časa do časa se je v mar- kizovi duši še vzbujal dvom. In vprašal je soprogo:

»Ali naj trepetem, donna Beatrice?«

»Ni vam treba trepetati, don Juan.«

Zavedala se je, da mu more tako odgovoriti, čeprav so jo obkro- žali nešteti oboževalci.

Skozi vse nevarnosti, mimo vseh skušnjav je šla brez najmanjše skode. Sprva se je norčevala iz viteзов, ki so vzdihovali okrog nje in hrepeneče upirali oči vanjo. Šešasoma se jih je pa naveličala in ji je postalo neprestano dobirkanje naravnost zopno.

Mislila je, da je neranjiva, a ko se je najmanj nadejala, se je nekdo vtihotapil v njeno srce. Ni bil to kateri izmed vztrajnih obo- ževalcev, ampak edini, ki ji ni nikoli govoril sladkih besed, ki se niti ni zmenil zanjo.

Spoznala ga je, ko je prihajal h kraljici. Kako lep je bil, ko se je navduševal za svoje načrte! Kako plemeniti, ko je hotel žrtvovati svoje življenje za svoje ideale, ki bi prinesli mnogo več koristi in slave španjskim vladarjem, kot pa njemu samemu! Kako je bil pogu- men in vztrajen, kljub vsem oviram, ki so mu jih stavljali na pot nje- govi sovražniki!

Sprva mu je hotela le pomagati; hotela je biti njegova prijate- ljica. A naklonjenost se je prav kmalu spremenila v ljubezen. Iz na- tivne deklice, kar je Beatrice ostala tudi še po poroki z markizem, se je eedaj spremenila v ženo.